

**แนวทางการจู่โจมตรวจค้นเรือนจำและทัณฑสถานของส่วนปฏิบัติการ
พิเศษ กรมราชทัณฑ์ กรณีศึกษา ผู้ต้องขังล้นคุก**

**The Searching Operation Guidelines for the Special Operation Sub-
bureau, Department of Corrections Case Study: Overcrowded Prison**

ธีรภัทร วงษาชัย*

รองศาสตราจารย์ พิพัฒน์ ไทยอารี**

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการจู่โจมตรวจค้นเรือนจำและทัณฑสถานของส่วนปฏิบัติการพิเศษ กรมราชทัณฑ์ กรณีศึกษาผู้ต้องขังล้นคุก” เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบปัญหาและกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ได้จากการวิจัยการจู่โจมตรวจค้นเรือนจำและทัณฑสถาน ของส่วนปฏิบัติการพิเศษกรมราชทัณฑ์ กรณีศึกษาผู้ต้องขังล้นคุก

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามคุณสมบัติที่ได้กำหนดไว้ โดยคัดเลือกจากผู้ที่มีประสบการณ์การจู่โจมตรวจค้นเรือนจำและทัณฑสถาน ได้แก่ ผู้อำนวยการส่วนปฏิบัติการพิเศษ ผู้อำนวยการส่วนมาตรการควบคุมผู้ต้องขังเจ้าหน้าที่ส่วนปฏิบัติการพิเศษ เจ้าหน้าที่ส่วนมาตรการควบคุมผู้ต้องขัง เจ้าหน้าที่สำนักเลขานุการกรมราชทัณฑ์ เจ้าหน้าที่สำนักผู้ตรวจกรมราชทัณฑ์ และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

1. ข้อมูลส่วนบุคคล

ตัวอย่างที่เป็นข้าราชการราชทัณฑ์ที่มีสังกัดการปฏิบัติหน้าที่ในส่วนปฏิบัติการพิเศษซึ่งมีลักษณะงานที่รับผิดชอบในการจู่โจมตรวจค้น ด้านการควบคุมและรักษาระเบียบวินัยผู้ต้องขัง มีโอกาสที่จะปัญหามากที่สุด และพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่พบปัญหามากที่สุด มีประสบการณ์ที่เข้าร่วมการจู่โจมตรวจค้นเพียง 3 ปี

2. ข้อมูลในด้านการจู่โจมตรวจค้นกรณีผู้ต้องขังล้นคุก

ปัจจุบันจำนวนผู้ต้องขังเพิ่มมากขึ้นในเรือนจำ/ทัณฑสถาน เป็นผลมาจากการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเป็นส่วนใหญ่ และบทลงโทษของผู้กระทำผิด คือ การจำคุก บางราย

* นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

** อาจารย์ที่ปรึกษา

โดนจับกุมพบยาเสพติดจำนวนมาก ต้องโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต ส่งผลให้เรือนจำ/ทัณฑสถานทั่วประเทศมียอดผู้ต้องเป็นจำนวนมาก และรวมไปถึงการไม่ได้รับการยอมรับในสังคม

ปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากผู้ต้องขังล้นคุก ซึ่งผลกระทบที่ตัวอย่างแต่ละคนได้รับย่อมมีลักษณะที่แตกต่างกัน เช่น ด้านกำลังเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอในการควบคุมผู้ต้องขัง ด้านสภาพที่ไม่เหมาะสม ด้านความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ ด้านการตรวจค้น เป็นต้น

สถานการณ์ผู้ต้องขังล้นคุกส่งผลกระทบต่อการจู่โจมตรวจค้นนั้นอย่างมาก การจู่โจมตรวจค้นเป็นการปฏิบัติเพื่อค้นหาสิ่งของต้องห้ามภายในเรือนจำ/ทัณฑสถาน รวมไปถึงการจัดระเบียบเรือนจำ/ทัณฑสถานนั้นให้อยู่ในระเบียบวินัยที่ทางกรมราชทัณฑ์ได้กำหนดเกณฑ์ไว้ ในบางครั้งการจู่โจมตรวจค้นส่งผลกระทบต่อผู้ต้องขังต้องเสียผลประโยชน์บางประการ เช่น เวลารับประทานอาหาร เวลาพักผ่อนของผู้ต้องขัง เป็นต้น ผู้ต้องขังที่เป็นกลุ่มเป้าหมายอาจเกิดการต่อต้านต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ โดยการไม่ให้ความร่วมมือต่อการจู่โจมตรวจค้น สถานที่ สร้างสถานการณ์ก่อความวุ่นวายขึ้น พยายามหลบหนี และก่อจลาจล จำนวนของผู้ต้องขังจึงมีผลกระทบต่อการจู่โจมตรวจค้นเป็นอย่างมาก เมื่อผู้ต้องขังมีจำนวนมากการปฏิบัติหน้าที่ก็จะไปด้วยความยากลำบาก เช่น การควบคุมผู้ต้องขัง ด้านความปลอดภัย ด้านประสิทธิภาพของงานด้านระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่ ด้านเจ้าหน้าที่ในการจู่โจมตรวจค้น

เพื่อให้การจู่โจมตรวจค้นเป็นการปฏิบัติไปด้วยความเรียบร้อย จึงควรมาตรการแนวทางแก้ไขซึ่งผลกระทบที่เกิดจากผู้ต้องขังล้นคุกต่อการจู่โจมตรวจค้น เช่น ควรเพิ่มกำลังเจ้าหน้าที่ในการจู่โจม การหาข่าวในแต่ละครั้งก่อนปฏิบัติภารกิจเพื่อทราบข้อมูลของกลุ่มเป้าหมายการปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ไม่ทำนอกเหนือจากคำสั่งผู้บังคับบัญชา ทำความเข้าใจกับผู้ต้องขัง และควรระวังคำพูดในการปฏิบัติหน้าที่อันส่งผลกระทบต่อจิตใจผู้ต้องขังจัดอบรมและแชร์ประสบการณ์ เพื่อให้เจ้าหน้าที่บรรจุใหม่รู้เท่าทันต่อพฤติกรรมการกระทำผิดของผู้ต้องขังระหว่างการจู่โจมตรวจค้น เป็นต้น

3. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

3.1 ข้าราชการราชทัณฑ์ผู้ปฏิบัติจะต้องยึดถือแนวทางการปฏิบัติงานตามกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ ของทางราชการโดยเคร่งครัด ในขณะเดียวกันก็ต้องหมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอในเรื่องระเบียบและหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้องของกรมราชทัณฑ์ ในการปฏิบัติงาน ข้าราชการราชทัณฑ์ควรจัดกำลังเจ้าหน้าที่ให้เหมาะสมกับจำนวนผู้ต้องขัง และสภาพของเรือนจำ/ทัณฑสถาน รวมไปถึงการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังด้วยความเสมอภาคและเป็นธรรม เพื่อป้องกันการก่อเหตุร้าย ก่อเหตุทะเลาะวิวาท อันเกิดมาจากความไม่พอใจของผู้ต้องขังที่มีต่อเจ้าหน้าที่ เป็นต้น

ในการปฏิบัติหน้าที่ ข้าราชการราชทัณฑ์ควรจะประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับขั้นตอนการจู่โจมตรวจค้น ให้ผู้ต้องขังมีความเข้าใจ โดยจะต้องอธิบายให้ละเอียด เพื่อป้องกันความเข้าใจที่

คลาดเคลื่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้ต้องขัง ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิประโยชน์ต่างๆ ของผู้ต้องขัง

3.2 ผู้บริหารงานเรือนจำ หรือทัณฑสถาน การจู่โจมตรวจค้นเรือนจำและทัณฑสถาน กรณีผู้ต้องขังลักขโมย ขณะเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจู่โจมตรวจค้นเข้ามายังพื้นที่ของท่าน ควรให้การสนับสนุน ให้ความสะดวก แก่เจ้าหน้าที่ชุดจู่โจมตรวจค้น และเมื่อหลังจากที่เจ้าหน้าที่จู่โจมตรวจค้นเรือนจำ/ทัณฑสถานเสร็จ ให้ผู้บริหารงานเรือนจำ/ทัณฑสถานนั้น แจงทำความเข้าใจกับผู้ต้องขังเรื่องการปฏิบัติการจู่โจมตรวจค้น เพื่อป้องกันการร้องเรียนตามมา

3.3 ผู้บริหารกรมราชทัณฑ์ ควรจัดหลักสูตร การจู่โจมตรวจค้นเรือนจำและทัณฑสถาน ขึ้นมา พร้อมทั้งจัดทำรายชื่อผู้ที่ผ่านหลักสูตรออกมาเป็นคำสั่ง ให้เป็นชุดปฏิบัติการพิเศษของกรมราชทัณฑ์ เพื่อเจ้าหน้าที่จะได้เป็นทีมเดียวกัน ไม่ต้องมาสอนงานเจ้าหน้าที่บรรจุใหม่ทุก ๆ ครั้ง ที่ออกจู่โจม

บทนำ

เรือนจำและทัณฑสถานเป็นหน่วยงานสังกัดกรมราชทัณฑ์มีหน้าที่ในการควบคุมผู้ต้องขังตามคำพิพากษาของศาลและคำสั่งของผู้มีอำนาจตามกฎหมายให้มีประสิทธิภาพ ในการควบคุมนับว่าเป็นภารกิจที่มีความยากลำบากสำหรับเจ้าหน้าที่ทุกคน เนื่องจากผู้ต้องขังที่มีอยู่เป็นจำนวนมากและมีความแตกต่างด้านพื้นฐานและภูมิหลังของชีวิตตลอดจนระดับการศึกษา การเรียนรู้ พฤติกรรมที่แตกต่างจึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้การควบคุมผู้ต้องขังเป็นไปด้วยความยากลำบาก

ปัจจุบันนี้กรมราชทัณฑ์มีจำนวนผู้ต้องขังประมาณ 326,439 คน (ข้อมูลจากกองยุทธศาสตร์และแผนงานกรมราชทัณฑ์) ซึ่งเป็นอัตราความจุที่จะสามารถควบคุมได้ จำนวนผู้ต้องขังจึงเกินความจุปกติอยู่ กล่าวคือเจ้าหน้าที่ 1 คนต้องดูแลนักโทษถึง 25 คนซึ่งเป็นอัตราส่วนที่สูง (อัตราส่วนที่เป็นมาตรฐานขององค์การสหประชาชาติคือ 1 ต่อ 5) การที่มีเจ้าหน้าที่น้อยส่งผลให้จำเป็นต้องมีการจองจำและควบคุมอิสรภาพผู้ต้องขังมาก

โดยเรือนจำและทัณฑสถานใช้การจู่โจมตรวจค้นเป็นมาตรการหนึ่งในการควบคุมและรักษาความปลอดภัย เพื่อตรวจสอบหาสิ่งของต้องห้ามอันก่อให้เกิดความวุ่นวายภายในเรือนจำและทัณฑสถาน เช่น ยาเสพติด โทรศัพท์เคลื่อนที่ อาวุธหรือสิ่งเทียมอาวุธ อุปกรณ์ การพนัน เป็นต้น การจู่โจมตรวจค้นของเรือนจำและทัณฑสถานต้องคำนึงถึงหลักกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพ ปัจจุบันเรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศมีผู้ต้องขังเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก

การจู่โจมตรวจค้นเรือนจำและทัณฑสถาน เป็นภารกิจหลักของส่วนปฏิบัติการพิเศษกรมราชทัณฑ์ ซึ่งการจู่โจมตรวจค้นนั้นจะต้องนำผู้ต้องขังลงจากเรือนนอน เพื่อให้เจ้าหน้าที่เข้าไปตรวจค้นภายในเรือนนอนของผู้ต้องขัง โดยในปกติแล้วเรือนจำและทัณฑสถานจะไม่นำ

ผู้ต้องขังลงจากเรือนนอนในเวลากลางคืน เนื่องจากวิสัยทัศน์ในการมองเห็นไม่ชัดเจน ยากต่อการควบคุมมิให้เกิดความเสียหายทางราชการ ความวุ่นวาย การทะเลาะวิวาทหรือการหลบหนีของผู้ต้องขัง ฉะนั้นการจู่โจมตรวจค้นจึงต้องใช้เจ้าหน้าที่ผู้ผ่านการฝึกในด้านกรจู่โจมตรวจค้นโดยเฉพาะ

กรณีผู้ต้องขังล้นคูก้นั้น จึงส่งผลกระทบต่ออย่างมากในการจู่โจมตรวจค้น เนื่องจากจำนวนเป้าหมายเพิ่มขึ้น ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่เพิ่มขึ้น การควบคุมและความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ที่มีความเสี่ยงมากขึ้น ประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ลดลงเนื่องจากเวลาที่มีอยู่อย่างจำกัด โดยการจู่โจมตรวจค้นต้องคำนึงถึงอารมณ์ ความคิด พฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้ต้องขัง เมื่อระยะเวลาเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ผู้ต้องขังเกิดความเครียดเพิ่มมากขึ้น และผู้ต้องขังอาจก่อการจลาจล การทะเลาะวิวาท การแหกหักหลบหนี จึงทำให้การควบคุมและความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติมีความเสี่ยงมากขึ้น

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาผลกระทบปัญหาผู้ต้องขังล้นคุกต่อการจู่โจมตรวจค้นเรือนจำและทัณฑสถานของส่วนปฏิบัติการพิเศษ กรมราชทัณฑ์

1.2.2 เพื่อวิเคราะห์หาแนวทางและมาตรการในการจู่โจมตรวจค้นเรือนจำและทัณฑสถานของส่วนปฏิบัติการพิเศษ กรมราชทัณฑ์ กรณีผู้ต้องขังล้นคุก

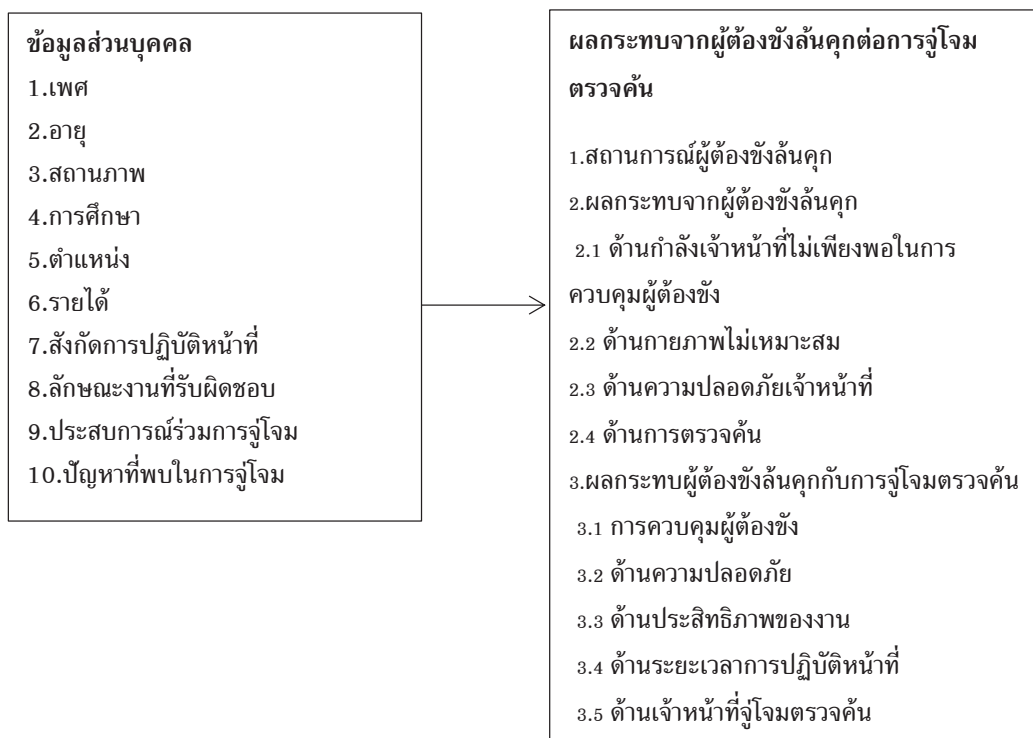
ขอบเขตในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาผลกระทบจากปัญหาผู้ต้องขังล้นคุกต่อการจู่โจมตรวจค้นเรือนจำและทัณฑสถานของส่วนปฏิบัติการพิเศษ กรมราชทัณฑ์ โดยศึกษาวิเคราะห์ประเด็นคือในเรื่องของความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ขณะปฏิบัติหน้าที่ ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ ปีงบประมาณพ.ศ. 2561 ถึง พ.ศ.2563

โดยคัดเลือกเจ้าหน้าที่ในสังกัดกรมราชทัณฑ์ 15 นาย ประกอบด้วย ระดับผู้บังคับบัญชา 2 นาย ได้แก่ ผู้อำนวยการส่วนปฏิบัติการพิเศษ ผู้อำนวยการส่วนมาตรการควบคุมผู้ต้องขัง เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ 13 นาย ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่วนปฏิบัติการพิเศษ เจ้าหน้าที่ส่วนมาตรการควบคุมผู้ต้องขัง เจ้าหน้าที่สำนักเลขานุการกรมราชทัณฑ์ เจ้าหน้าที่สำนักผู้ตรวจกรมราชทัณฑ์ เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางบางขวาง และเจ้าหน้าที่กลุ่มงานพัฒนาระบบด้านทัณฑวิทยา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจู่โจมตรวจค้นเรือนจำและทัณฑสถาน สามารถกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาได้ ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาภาคสนาม (Field Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกตามประเด็นคำถามที่ได้กำหนดไว้ (In - depth Interview) จากข้าราชการราชทัณฑ์ผู้ปฏิบัติงานในส่วนปฏิบัติการพิเศษ กรมราชทัณฑ์ ที่มีประสบการณ์ในการเข้าจำคุกตรวจค้นเรือนจำและทัณฑสถานมาแล้วทั่วประเทศ ตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้ในกรอบการศึกษา เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ประกอบการศึกษา

1. เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ที่สร้างจากการศึกษา เอกสาร หนังสือ และสำนวนการสอบสวน ซึ่งสอบถามข้าราชการราชทัณฑ์ที่มีประสบการณ์การจำคุกตรวจค้นเรือนจำและทัณฑสถาน โดยลักษณะเนื้อหาและแนวคำถามในแบบสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก ซึ่งประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ เป็นข้อคำถามที่มาจากวัตถุประสงค์การวิจัย และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) และถอดข้อความจากเครื่องบันทึกเสียง เพื่อคัดเลือกตัวอย่าง

ส่วนการวิจัยภาคสนาม ผู้วิจัยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) และการตะล่อมกล่อมเกลา (Probe) ตามแนวคำถามที่ได้กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) จากข้าราชการราชทัณฑ์ที่มีประสบการณ์การจำคุกตรวจค้นเรือนจำและทัณฑสถาน จำนวน 15 ราย

3. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1. การพรรณนาประกอบตาราง โดยข้อมูลส่วนบุคคล ใช้การพรรณนาประกอบตารางข้อมูลส่วนบุคคลของตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การสมรส ระดับการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน รายได้ สังกัดการปฏิบัติหน้าที่ ลักษณะงาน ที่รับผิดชอบ อายุราชการ ประสบการณ์จุ่มตรวจค้น และปัญหาที่พบ โดยจะบรรยายคุณลักษณะของตัวอย่างเป็นค่าร้อยละ (Percentage) 2. การพรรณนาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การพรรณนาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยวางเค้าโครงการวิเคราะห์ ตามหมวดหมู่ของเนื้อหาที่ได้มาจากแบบสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก จากนั้นนำข้อมูลมาประมวลผล โดยจัดทำบทสรุปข้อมูลในทุกๆ รายตามประเด็นที่กำหนดไว้ ได้แก่ สถานการณ์ผู้ต้องขังล้นคุก ผลกระทบผู้ต้องขังล้นคุก ผลกระทบผู้ต้องขังล้นคุกต่อการจุ่มตรวจค้น และข้อเสนอแนะ

การสรุปผลและการอภิปรายการวิจัย

จากการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งเป็นการศึกษาข้าราชการราชทัณฑ์ที่มีประสบการณ์การจุ่มตรวจค้นเรือนจำและทัณฑสถาน จำนวน 15 รายผลการวิจัยพบว่า

1. สถานการณ์ปัจจุบันผู้ต้องขังล้นคุกในเรือนจำ/ทัณฑสถาน เป็นผลมาจากการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเป็นส่วนใหญ่ และบทลงโทษของผู้กระทำผิด คือ การจำคุก บางรายโดนจำคุกพบยาเสพติดจำนวนมาก ต้องโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต ส่งผลให้เรือนจำ/ทัณฑสถานทั่วประเทศมีผู้ต้องขังเป็นจำนวนมาก และรวมไปถึงการไม่ได้รับการยอมรับในสังคม สถานการณ์ผู้ต้องขังล้นคุกนั้น การให้โอกาสทางสังคมเป็นปัจจัยหนึ่งในการแก้ปัญหาการลงโทษเพื่อไม่ให้กลับมาก่อทำผิดซ้ำ ผู้ต้องขังที่เข้ามาติดคุกในปัจจุบัน ส่วนใหญ่แล้วล้วนเป็นผู้กระทำผิดซ้ำร้อยละ 80 ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีนักโทษในเรือนจำสูงที่สุดในอาเซียน ปริมาณนักโทษที่เพิ่มสูงขึ้นเป็นผลมาจากการแก้ไขกฎหมายยาเสพติด มีทั้งโทษน้อยไปจนถึงโทษสูง ประเทศไทยมีเรือนจำ 143 แห่ง มีพื้นที่เรือนนอนของผู้ต้องขัง ซึ่งสามารถรองรับผู้ต้องขังได้เพียง 250,000 คน แต่ปัจจุบันมีผู้ต้องขังสูงถึง 370,000 คน หรือเกินความจุของเรือนจำ และเกินกว่ามาตรฐานที่สหประชาชาติ (UN) กำหนดไว้ ผู้ต้องขังเกินครึ่งมาจากคดียาเสพติด และเป็นผู้ต้องขังรายสำคัญหลายคน ฉะนั้นสถานการณ์ผู้ต้องขังล้นคุกจึงต้องรีบแก้ไขโดยเร็ว

2. ผลกระทบที่เกิดจากผู้ต้องขังล้นคุก ซึ่งผลกระทบที่มีลักษณะที่แตกต่างกันภาพรวมของผลกระทบที่เกิดขึ้นภายในเรือนจำ/ทัณฑสถาน 1.ด้านกำลังเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอในการควบคุมผู้ต้องขัง ปัจจุบันผู้ต้องขังเข้ามาใหม่เรื่อยๆ ทุกวัน เจ้าหน้าที่ของไม่พอต่อการทำงานเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์มากในการทำงานก็เกษียณไปหมดแล้ว เหลือแต่เจ้าหน้าที่ใหม่ที่ปฏิบัติหน้าที่ 2.ด้านกายภาพที่ไม่เหมาะสม คือ เรื่องของกายภาพของเรือนจำสำคัญมาก อาคารสถานที่ต้องพร้อม ปัจจุบันกรมราชทัณฑ์มีการเรือนจำโครงสร้างใหม่ แต่ก็ยังดำเนินไม่เสร็จ เรือนจำแออัด ภายในเรือนนอนผู้ต้องขังรองรับเกินกว่ามาตรฐานสากลที่กำหนดไว้ 3.ด้านความปลอดภัยของ เมื่อคนมาอยู่รวมกันเยอะๆ สิ่งก็ตามมาก็คือโรคติดต่อ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติควรระมัดระวัง 4.

ด้านการตรวจค้น เป็นไปด้วยความยากลำบาก เนื่องจากผู้ต้องขังจำนวนมาก อัตราการกระทำผิดของผู้ต้องขังก็ต้องเพิ่มมากขึ้น ปริมาณสิ่งของไม่อนุญาตหรือสิ่งของต้องห้ามนั้นก็ต้องเพิ่มมากขึ้นตามด้วย

3. ผลกระทบผู้ต้องขังล้นคุกกับงานจุใจตรวจค้น ภายหลังจากที่มีสถานการณ์ผู้ต้องขังล้นคุก การจุใจตรวจค้นนั้นได้รับผลกระทบอย่างมาก การจุใจตรวจค้นเป็นการปฏิบัติเพื่อค้นหาสิ่งของต้องห้ามภายในเรือนจำ/ทัณฑสถาน รวมไปถึงการจัดระเบียบเรือนจำ/ทัณฑสถานนั้นให้อยู่ในระเบียบวินัยที่ทางกรมราชทัณฑ์ได้กำหนดเกณฑ์ไว้ ผู้ต้องขังที่เป็นกลุ่มเป้าหมายอาจเกิดการต่อต้านต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ โดยการไม่ให้ความร่วมมือต่อการจุใจตรวจค้นสถานที่ สร้างสถานการณ์ก่อความวุ่นวายขึ้น พยายามหลบหนี และก่อจลาจล จำนวนของผู้ต้องขังจึงมีผลกระทบต่อการทำงานตรวจค้นเป็นอย่างมาก เมื่อผู้ต้องขังมีจำนวนมากการปฏิบัติหน้าที่จะเป็นไปด้วยความยากลำบาก ซึ่งผลกระทบที่เกิดจากผู้ต้องขังล้นคุกต่อการจุใจตรวจค้นมีหลายประเด็น ดังต่อไปนี้ 1. การควบคุมผู้ต้องขัง เจ้าหน้าที่ไม่สามารถตรวจตราผู้ต้องขังได้ครบทุกคน เนื่องจากผู้ต้องขังมีจำนวนมากกว่าเจ้าหน้าที่เกินกว่าเจ้าหน้าที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้เหมาะสม ส่งผลให้ยากต่อการตรวจสอบว่าผู้ต้องขังคนใด แอบทิ้งสิ่งของต้องห้ามลงส้วมหรือถังขยะหรือไม่ 2. ด้านความปลอดภัย การจุใจตรวจค้นเป็นงานที่ต้องสัมผัสกับผู้ต้องขังโดยตรง ไม่ว่าจะเป็นการตรวจค้นตัวผู้ต้องขัง การสอบสวนผู้ต้องขังเพื่อขยายผล เมื่อผู้ต้องขังมีจำนวนมากขึ้น แต่จำนวนเจ้าหน้าที่มีเท่าเดิม ความเสี่ยงในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังก็เพิ่มมากขึ้น เมื่อผู้ต้องอยู่ด้วยกันเป็นจำนวนมาก บางกรณีเมื่อเข้าทำการจุใจก็เกิดการต่อต้านเลย โดยการตะโกนส่งเสียงคำหยาบคาย ขว้างปาสิ่งของ อันเกิดอันตรายต่อเจ้าหน้าที่ปฏิบัติ 3. ด้านประสิทธิภาพของงาน การจุใจตรวจค้นโดยปกติจำนวนผู้ต้องขัง 1,500 คน จะใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมงตั้งแต่ เมื่อจำนวนผู้ต้องขังเพิ่มมากขึ้นการทำงานในทุก ๆ ส่วนจะเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย การจุใจตรวจค้นหลีกเลี่ยงการรบกวนเวลาของผู้ต้องขัง ซึ่งเป็นไปไม่ได้เลยที่จะไม่รบกวนเวลาของผู้ต้องขัง ฉะนั้นในการปฏิบัติบางครั้งจึงต้องปฏิบัติให้รวดเร็วแข่งกับเวลา ทำให้งานที่ออกมาไม่ได้มาตรฐานที่ตั้งไว้ 4. ด้านระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่ จากเดิมผู้ต้องขัง 1,500 คน ใช้เวลา 2 ชั่วโมง แต่บางเรือนจำเป้าหมายเดิมแต่กลับมียอดผู้ต้องขังเพิ่มขึ้นที่ละ 500 ไปจนถึง 1,000 คน ส่งผลให้การทำงานต้องเพิ่มไปอีกเป็น 2-3 ชั่วโมง 5. ด้านเจ้าหน้าที่ในการจุใจตรวจค้น เนื่องจากผู้ต้องขังส่วนใหญ่เป็นผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำ เมื่อผู้ต้องขังประเภทนี้มาอยู่รวมกันจำนวนมาก เจ้าหน้าที่บรรจุใหม่ที่มาเข้าร่วมจุใจตรวจค้นยังไม่มีประสบการณ์ที่เท่าทันต่อพฤติกรรมกระทำผิดของผู้ต้องขัง หรือประสบการณ์ด้านการจุใจตรวจค้น ทำให้สามารถโดนผู้ต้องขังหลอกได้

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

แนวทางในการจุใจตรวจค้นเรือนจำและทัณฑสถาน กรณีผู้ต้องขังล้นคุกให้แก่ข้าราชการราชทัณฑ์ผู้ปฏิบัติงานการจุใจตรวจค้น และข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้

บริหารงานเรือนจำ หรือทัณฑสถาน และผู้บริหารของกรมราชทัณฑ์ในการให้ความช่วยเหลือแก่ข้าราชการราชทัณฑ์ที่ปฏิบัติภารกิจตรวจค้นเรือนจำและทัณฑสถาน กรณีผู้ต้องขังลักลอบ

ส่วนที่ 1 ข้อเสนอแนะในการนำไปปฏิบัติ

1 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติภารกิจตรวจค้นเรือนจำและทัณฑสถาน กรณีผู้ต้องขังลักลอบ

1.1 ข้าราชการราชทัณฑ์จะต้องยึดถือแนวทางการปฏิบัติงานตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ ของทางราชการโดยเคร่งครัด ในขณะที่เดียวกันก็ต้องหมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอในเรื่องระเบียบและหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้องของกรมราชทัณฑ์

1.2 ในการปฏิบัติงานข้าราชการราชทัณฑ์จะต้องคิดไว้ตลอดเวลาว่า เหตุร้ายสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา การปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละภารกิจ จะต้องจัดกำลังเจ้าหน้าที่ให้เหมาะสมกับจำนวนผู้ต้องขัง และสภาพของเรือนจำ/ทัณฑสถาน

1.3 เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ขาดประสบการณ์ ให้ศึกษาจากผู้ที่มีประสบการณ์สูงกว่า มีการค้นคว้าหาข้อมูลในการปฏิบัติงานเพิ่มเติม เพื่อนำมาพัฒนาตนเองและผู้อื่น

1.4 ในการปฏิบัติงานควรมีคู่บัดดี้ ไม่ควรปฏิบัติหน้าที่คนเดียว เนื่องจากการทำงานเน้นความปลอดภัยเป็นหลัก

1.5 ข้าราชการราชทัณฑ์ต้องให้การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังด้วยความเสมอภาคและเป็นธรรม เพื่อป้องกันการก่อเหตุร้าย ก่อเหตุทะเลาะวิวาท อันเกิดมาจากความไม่พอใจของผู้ต้องขังที่มีต่อเจ้าหน้าที่ เป็นต้น

1.6 ในการปฏิบัติหน้าที่ ข้าราชการราชทัณฑ์ควรจะมีประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับขั้นตอนการตรวจค้น ให้ผู้ต้องขังมีความเข้าใจ โดยจะต้องอธิบายให้ละเอียด เพื่อป้องกันความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้ต้องขัง ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิประโยชน์ต่างๆ ของผู้ต้องขัง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารงานเรือนจำ หรือทัณฑสถาน การตรวจค้นเรือนจำและทัณฑสถาน กรณีผู้ต้องขังลักลอบ

2.1 เพื่อให้การตรวจค้นผ่านไปด้วยความเรียบร้อย ผู้บริหารงานเรือนจำ/ทัณฑสถานนั้น ขณะที่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานตรวจค้นเข้ามายังพื้นที่ของท่าน ให้การสนับสนุน และให้ความสะดวก แก่เจ้าหน้าที่ชุดตรวจค้น

2.2 เมื่อหลังจากที่เจ้าหน้าที่ตรวจค้นเรือนจำ/ทัณฑสถานเสร็จ ให้ผู้บริหารงานเรือนจำ/ทัณฑสถานนั้น แจงทำความเข้าใจกับผู้ต้องขังเรื่องการปฏิบัติ เพื่อป้องกันการร้องเรียนตามมา

3. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารกรมราชทัณฑ์

3.1 กรมราชทัณฑ์ ควรจัดหลักสูตร การตรวจค้นเรือนจำและทัณฑสถานขึ้นมา พร้อมทั้งจัดทำรายชื่อผู้ที่ผ่านหลักสูตรออกมาเป็นคำสั่ง ให้เป็นชุดปฏิบัติการพิเศษของกรม

ราชทัณฑ์ เพื่อเจ้าหน้าที่จะได้เป็นทีมเดียวกัน ไม่ต้องมาสอนงานเจ้าหน้าที่บรรจุใหม่ทุก ๆ ครั้งที่
ออกจู่โจม

3.2 จัดทำคู่มือการจู่โจมตรวจค้นเรือนจำและทัณฑสถานฉบับใหม่ เพื่อให้เท่าทันต่อ
สถานการณ์ผู้ต้องขังล้นคุกในปัจจุบันการจัดทำคู่มือการจู่โจมตรวจค้นเรือนจำและทัณฑสถาน
นับว่าเป็นแนวทางที่ดีที่จะได้ทราบปัญหาต่างๆ และข้อควรปฏิบัติ

เอกสารอ้างอิง

สำนักทัณฑวิทยา กรมราชทัณฑ์. คู่มือหลักปฏิบัติในการตรวจค้น, 2554

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 จาก : www.library2.parliament.go.th

กรมราชทัณฑ์. (ม.ป.ป.). คู่มือการลงโทษผู้ต้องขังกระทำผิดวินัย. กรุงเทพฯ: ราชทัณฑ์

กรมราชทัณฑ์. (ม.ป.ป.). มาตรฐานองค์การสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง.

ม.ป.ท. : ม.ป.พ.

สุธรรม วงศ์จร. (ม.ป.ป.). คู่มือการปฏิบัติงานเจ้าพนักงานราชทัณฑ์. เชียงใหม่:

दारารวรรณการพิมพ์.